

MONIKA HERCEG

ALGORITMIRANJE SRCA

foto: Tanja Draškić Savić

MONIKA HERCEG rođena je 1990. u Sisku. Pjesnikinja je, dramatičarka i urednica.

Nagradu Goran za mlade pjesnike za najbolji debitantski neobjavljeni rukopis *Početne koordinate* dobila je 2017. godine. Knjiga je objavljena 2018. godine i nagrađena Kvirinovom nagradom za mlade pjesnike, nagradom Fran Galović za najbolje književno djelo na temu zavičaja i / ili identiteta, nagradom

Slavić za najbolji prvijenac objavljen 2018. godine i međunarodnom nagradom Mostovi struge. Godine 2018. dobila je nagradu *Na vrh jezika* za najbolji neobjavljeni rukopis. Godine 2020. objavljena joj je treća pjesnička knjiga *Vrijeme prije jezika* koja je nagrađena nagradom Zvonko Milković za najbolju zbirku intimističke i/ili zavičajne tematike. Godine 2022. osvojila je prvu nagradu za najbolju priču Večernjeg lista, a iste godine objavljena je zbirka drama *Ubij se, tata*.

Dobila je nagradu za najbolji dramski tekst Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu za dramu *Gdje se kupuju nježnosti*, gdje je tekst praizveden 2021. Dobitnica je i druge nagrade Marin Držić za najbolji dramski tekst za drame *Ubij se, tata* i *Mama, smijemo li danas umrijeti* te treće nagrade Hrvatskog narodnog kazališta u Mostaru, također za dramski tekst *Zakopana čuda*. Drame *Zakopana čuda*, *Granica*, *Gdje se kupuju nježnosti* i *Ubio sam Almu* izvedene su kao radio drame u Dramskom programu Hrvatskog radija, *Zakopana čuda* snimljena su i kao eksperimentlani film u produkciji Teatra Mašina.

Pjesme, pojedine knjige i drame prevedene su na više od petnaest jezika. Vodi nekoliko projekata, među ostalima projekte tribina Pjesnikinja petkom i Književnost čita znanost, znanost čita književnost te Gledam, čitam pišem preko kojega na Baniju dovodi radionice pisanja i filma.

Za svoj aktivistički rad nagrađena je 2021. nagradom *Fierce Women*. Majka je dvoje djece. Živi i radi u Zagrebu. Trenutno snima svoj prvi kratkometražni dokumentarni film (Joso) i razvija prvi dugometražni dokumentarni film.

LIKОВИ:	<i>Zvuk. Koji možda i nije zvuk. Zvučno je. Bezvučno je. ZZZZZzzzzzz. Uspavane varijable ustaju iz povijesti. Ponekad iz sjećanja. Svijest je svijet.</i>
VARIJABLA 1	
VARIJABLA 2	
VARIJABLA 3	VARIJABLA 3: Postavljanje algoritma. Dobro definirajte početne objekte, tj. varijable nad kojima ćete vršiti dane operacije. Zahtjevi dramskog teksta uvijek su nerazumni.
VARIJABLA 4	
CHAT GPT	
LORD BYRON	VARIJABLA 4: Zahtjevi dramskog teksta uvijek su nerazumni.
	VARIJABLA 3: Kakva nepojmljiva geografija teksta i vremena!
	VARIJABLA 4: Zahtjevi dramskog teksta uvijek su razumni. Dobro definirajte početne objekte.
	<i>Zvuk. Zvuk. Ili? Prizvuk zdravog razuma. Zdravo, razume!</i>
	VARIJABLA 1: Žena u srednjim godinama, Lady Byron odnosno Annabella Milbanke, drago mi je, ili mi nije drago; ja sam zbroj svojih iskustava koji su za stoljeće u kojem jesam ipak zanimljivo kvantno stanje, nemirno, ali razumno. To sam, razumni, krajnje razumni nemir. Operator na moje iskustvo definitivno bi mogla biti kronična neispavanost, kronična usamljenost, kronična upala srca, kronična otpornost mog razuma, preračunog razuma, ako je nešto takvo moguće, i ako ćete baš jasno sve definirati. Ipak, najbitniji operator koji djeluje na sklop stanica koji sačinjava sasvim jedinstveno stvorenje, ženu Annabellu Milbanke jest – moja društvena pozicija: bogata sam, i imam dovoljno društvenog kapitala kako bi neokrznuta izdaleka gledala na svijet, na to

kako se okreće naopako nerijetko, taj svijet, da – neokrznuta, zaista neokrznuta, a samim time i da sama odgajam kćer, same – kći i ja, ja i kći, u vrijeme kada je sve to nezamislivo.

LORD BYRON: Kći - svemir sabijen u jednu točku!

Kći - koliko rastvorenih rana! Koliko zacijeljenih rana!

Kći- horizont nedostajanja!

Kći- neminovno ubrzanje stvarnosti!

Kći- cipele prevelike za život koji neprestano pokušava trčati.

Ili premalene. Ovisi iz kojeg se kuta promatra.

Kći- pokušaj da svijetu nametnem oblik dok ga on nemilosrdno nameće meni.

Kći- mjesto na kojem susrećem poeziju, iako nikada ne susrećem kćer!

Zvuk koraka. Zvuk ulice. Zvižduk. Promet. Glasovi. Zvuk zvuku nije zvuk. A možda i jest. Pitanje postavljeno kao redateljska zamka uvijek se može tretirati kao zvučna vježba. Pitanje koje nameće pitanje (postoje li zvučne vježbe, oh, zvuku) možemo tretirati kao zamku zamci.

LORD BYRON: Nije li kći nešto nezamislivo?

VARIJABLA 1: Nezamislivo: ja sam sama, sama - ali i samoća treba definiciju zar ne? Nezamislivo: ja sam bez muža, (možete li, kad smo već kod toga definirati skup varijabli zvan muž? Može?) nezamislivo: ne želim da moja kći ikada upozna svog oca. Očevi, očevi, očevi.

Zamislivo: definirajte mi vektorski prostor van otac.

Nezamislivo: kćer ću odgojiti tako da njena racionalna strana bude uvijek protuteža nelogičnosti svijeta.

Majka – geografija logike.

Nezamislivo, ne vjerujem u ljubav.

Nezamislivo, vjerujem u kćer.

VARIJABLA 4: Pitanje za Chat GPT: Definiraj mi nezamislivo za 19. stoljeće.

CHAT GPT: Ono što bi se moglo smatrati "nezamislivim" za ljude tog vremena može uključivati tehnološke, društvene, i znanstvene aspekte koji su se razvijali i mijenjali tijekom tog stoljeća. Evo nekoliko primjera:

Internet: Koncept globalne mreže komunikacije poput interneta bio je potpuno nezamisliv za ljude 19. stoljeća. Tada su se informacije širile putem tiskanih novina, telegrafa i pisama.

Letenje: Prvi motorizirani let zrakoplovom dogodio se tek početkom 20. stoljeća. Za većinu ljudi iz 19. stoljeća ideja o putovanju zrakom bila bi potpuno nezamisliva.

VARIJABLA 2: Ponekad sanjam da letim. Zrak je topao. Nestvarno sam stvarna. Osjećam, zamisli, da imam prste, na njima nokte, rezbarim po nebu, zapisujem, jednakost jednadžbe jedino je stanje svijeta u koje je moguće povjerovati, gotovo nevidljivo, potom – zamisli – sve to postaje tijelo. Jesam li rođena? Zrak je zagrljaj koji me podiže sve više i više i više i više... Atmosfera počinje u mojim plućima. Udah, izdah! Nezamislivost slobode visine. Nikad nisam sretnija nego

kada se podignem s tla. Letologija! Napisat ću jednu malu znanost letenja!

Zvuk fjukanja zraka i vjetra. Zvučno zamišljamo zvuk. Ili, može li zvuk zamišljati nas. Fijuče, fijuče, ali sve je to predivno, zašto ne bismo čuli i tipkanje, oh, tipkanje jedne usamljene tipkovnice. Ništa osim slova nije stvarno, ne, ne, ne.

VARIJABLA 4: Nezamislivo. Ima dvanaest godina i Ada promišlja o mehanizmu krila: letenje je poput hodanja prostranstvima zraka.

VARIJABLA 2: Cijeli svoj život sanjala sam taj jedan let! Pogled s tolike visine da se svijet učini kao mravinjak. Naša nezatnost. Kako samo pretenciozna riječ – napomena pjesnikinji koja me zapisuje– ljepše je reći da smo maleni. Nezatnost je pompozna u svom ništavilu. Naša malenost.

To daje drugačiju perspektivu, zar ne?

CHAT GPT: Nezamislivo. Svemirska istraživanja. Mobilni telefoni. Računalna tehnologija: Početak računalne ere s osobnim računalima, pametnim telefonima i umjetnom inteligencijom bio je potpuno nezamisliv za ljude iz 19. stoljeća.

VARIJABLA 2: Potpuno nezamisliv! Ah, ponovno ta predvidiva dosada linearnog vremena!

VARIJABLA 3: Ako dobro definiramo početne uvjete, jednadžba može biti rješiva. Vrijeme je navodno linearno samo u našem doživljaju svijeta.

Zvuk sata i zvuk ljudskog komešanja. Zvono.

VARIJABLA 3: Vrijeme je svezremeno. Naša

prolaznost interpretira ga kao nešto što ide od prošlog do budućeg trenutka. Kakva maestralna iluzija!

VARIJABLA 2: Ada, djevojčica, na koju djeluje operator vremena. Ada, novorođenče hranjeno kroz posteljicu majčinom snagom da razmišlja drugačije, Ada, kodirana usred procesa stvaranja kao pjesnikinja, Ada koja nije sigurna ima li svoju slobodnu volju ili je već unaprijed napisana i određena svim prošlim životima. Ada, ako izjednačimo poeziju s matematikom, jer i jedno i drugo komunicira s ljepotom sasvim izravno i odvažno, jest ipak jest i Pjesnikinja. Ada, djevojka zavedena brojevima.

Samo jedna napomena: neobično je pričati o sebi u trećem licu!

VARIJABLA 4: Ada, kada vrijeme djeluje na nju, naizgled je kroz godine nepromijenjena, ali njene misli evouliraju tako brzo da uskoro Ada započinje priču koja će se protezati stoljećima.

VARIJABLA3: Ada. Ada. Ada. Kucka ispod moje tastature dok je zapisujem, njeno srce, srce srce, svako slovo otkucaj, Ada, Ada, Ada, pramajka, praprapramajka svakog bita, svakog programa.

VARIJABLA 2: Dakle, Ada, drago mi je? Vjerujete li vi u linearnost vremena?

VARIJABLA 4: Pitanje za CHAT GPT: Je li Ada Lovelace tvoja majka?

CHAT GPT: Ada Lovelace nije moja majka. Ada Lovelace bila je britanska matematičarka i spisateljica, poznata po svom radu na analitičkoj strojnoj mašini Charlesa

Babbagea, koja se često smatra prvim računalom. Ona je razvila prve programske instrukcije koje su omogućile računalu da izračunava Bernoullijev broj i tako se smatra jednom od prvih programera u povijesti računarstva.

VARIJABLA 1 : Vjerujete li vi u linearnost vremena?

VARIJABLA 2 : Vjerujete li vi genetsku predodređenost?

VARIJABLA 3: Vjerujete li vi u nasljednost talenta?

LORD BYRON: Vjerujete li vi u poeziju?

Zvuk tipkanja po tastaturi. Vjeruju li pisci u zvukove stvaranja svog teksta? Ili je svijet tada toliko zagušen probojima svih ostalih svjetova da je svaki zvuk otuđen, a postojanje je samo gusta, gusta tišina. Fijuk tišine. Tišina piše po tastaturi. Zapisuje.

VARIJABLA 4: Pitanje za CHAT GPT: Tko je otac Ade Lovlace?

Otac Ade Lovelace bio je Lord Byron, poznat engleski pjesnik i književnik, koji je živio u 18. i 19. stoljeću. Lord Byron je bio jedan od najpoznatijih romantičnih pjesnika svog vremena. Ada Lovelace naslijedila je talent za matematiku i analitičko razmišljanje od svoje majke, Anne Isabelle Milbanke, koja je bila matematički nadarena osoba i zagovornica obrazovanja žena. Kombinacija genetske predispozicije i obrazovanja doprinijela je izvanrednom doprinosu Ade Lovelace u razvoju računalne znanosti.

VARIJABLA 3: Lord Byron, prema onome

kako ga zapisuje ovaj tekst, iako je nestabilna varijabla sklona eksperimentima, svakako vjeruje u vlastitu slobodnu volju i ono što je granica njegovog slobodnog svijeta neprestano biva izazivano njim samim. Možemo li pretpostaviti da je u ovom tekstu Byron vječno zaključan dječak? Možemo li pretpostaviti da usred programiranja jednog nevjerojatnog života jedna varijabla biva jednom promatraču naizgled ograničena, a drugom potpuno slobodna? Tko je Lord Byron kada na njega padne oko promatrača? Tko je on kada o njemu razmišlja njegova kćer?

LORD BYRON: Ako pretpostavimo da je poezija skriveni jezik svijeta. Ako pretpostavimo da poezija može, preokrenuti kolektivnu sudbinu propasti čovječanstva, srljanja u dehumanizaciju, u otuđenje, u propitivanje vrijednosti ljudskog života. Ako pretpostavimo da poezija može približiti neizrecivo.

Zvuk. ZZZZZzzzzzz. A mogla bi biti i tišina. Zamka, zamka, zamka. Zamka tišine.

VARIJABLA 2: Limes u beskonačno.

LORD BYRON: Ako pretpostavimo da poezija neće izumrijeti.

VARIJABLA 2: Možda je cijelo ljudsko postojanje limes u nulu.

LORD BYRON: Ako pretpostavimo da poezija može izliječiti besmisao.

Zvuk. Možda se negdje u ovom tekstu mora pojaviti i neka kvantna mačka, ako ćemo već potrčati pred rudo?

VARIJABLA 3: Tekst o Adi Lovelace koji

duboko vjeruje u matematičku ljepotu, ali pokušava izbjeći linearnu dramaturgiju i stvoriti vlastiti prostor umjetničke samodostatnosti. Između ostaloga, ako sam ja tekst i ako želim postati samosvjestan, inteligentan, ne znači li to da mogu sasvim sam propitivati svoje vlastite granice? Mogu li, pritom, sam sebi omogućiti rastvaranje prostor vremena i zahtijevati od varijabli da nisu ovisne ni o prostoru ni o vremenu? Dakle, neovisne varijable koje komuniciraju kroz različite prostor-vremenske udaljenosti.

VARIJABLA 1: Zaista ne vjerujete u linearnost vremena?

VARIJABLA 4: Zdravo, Ada. Imamo li vremena za jednu kratku igru?

VARIJABLA 2: Probudila si me zbog šaha?

Zvuk. Mijau. Mijau. Mijau. Mačka.

VARIJABLA 2: Beskonačnost je dosadna, čak i kad osjetiš sve simetrije i nađeš njihove lomove.

Pustila si na mene djelovati neke operatore? Ne još? Možda je onda vrijeme da započnemo osnovne operacije.

VARIJABLA 1: Operator prema definiciji jest funkcija iz skupa vektora jednoga vektorskog prostora u skup vektora drugoga vektorskog prostora nad istim poljem. Prema spoznajama ovoga teksta, Ada je matematički talent naslijedila od mene.

VARIJABLA 4: U našem slučaju nekoliko je osnovnih operatora, vrijeme, bogatstvo, ljubav, ali i sama mržnja. Još jedan operator, koji propituje svakako sam sebe, jest slobodna

volja. Ako je danas to vrijeme (a vrijeme će možda najbolje samo sebi postaviti pitanje, kao i dati odgovore, zar ne, vrijeme?) kada računalo može promišljati ljudsku svijest i povijest, kada razvijamo kvantna računala, kada čovjek biva suočen s brzinom procesa računala, kada srlja u propast, kada shvaća da je identitet konstrukt...

VARIJABLA 3: Kažu da je postaviti pravo pitanje pola odgovora. A vrijeme bi se nasmijalo i reklo, ha ha ha, pjesnikinje nikad ni kroz vrijeme ne mijenjaju svoja pitanja, ili pitanja ne mijenjaju njih.

VARIJABLA 2: Možda je zaista sve u pitanju očišta.

VARIJABLA 3: Algoritamski proces. Prvo, krenimo od definicije problema. 2023., u trenutku kada biće kompleksnog misaonog procesa sjedi na svojoj adresi usred jednog europskog grada i dopušta da tekst intervenira u njenu podvojenju stvarnost, svijet je definiran s nekoliko ključnih procesa i brojeva: rastuća populacija ljudskog stanovništva (točna brojka prema Internetu je 8 045 311 447.

VARIJABLA 4: Broj gladnih u svijetu: 828 milijuna

Zvuk pita jesi li sigurna. Navodno se lako gugla. Ali, zvuk misli da ni internetu ne treba vjerovati. Napomena, zvuk- redateljici ili redatelju teksta. Provjeri svoje brojeve. Uvijek provjeri svoje brojeve.

VARIJABLA 1: Broj onih koji stradaju u konfliktima ili nasilju: 2 milijarde

VARIJABLA 4: Broj utopljenih izbjeglica na

Sredozemnom moru od 2014. godine: 27, 364.

VARIJABLA 2: Matematička ljepota.

Matematička ljepota. Matematička ljepota.

Matematička ljepota. Matematička ljepota.

Zvuk. Mijau.

VARIJABLA 3: Ljudi vide sada u ovom trenutku u svemir toliko daleko da prate stvari nekoliko milijuna godina iza velikog praska. Kažu da je svemir star 13. 8 milijardi godina. Kažu da će za pet milijardi godina naše Sunce postati crveni div i da će tada progutati zemlju. To je naša sigurna konačna točka. Tekst ne zna za takvu konačnu točku. Tekst je uvijek zbroj svih mogućnosti. Beskonačno. Beskonačno.

VARIJABLA 4: Ada, vječna kvantna djevojčica, provjerava svoju slobodnu volju. Naša virtualna stvarnost započela je s Adom. Operator vremena na Adu djeluje sasvim neočekivano, njeno se tijelo sabija u misao, ona sama postaje misao, broj, broj, broj. Kada po prvi puta pomisli da je za sve što postoji potreban proces, niz koraka, ona je djevojčica koja se pretvara u ženu.

Zvuk. Ali zbilja bi sada mogla biti i tišina.

VARIJABLA 2: Što je također bio niz koraka koje sam mogla analizirati. Tijelo raste. Tijelo mi buja. Javlja se tvrdoglavost želje, želja da budem dodirnuti. U meni bruje brojevi. Armagedon. Brzina prebrojivosti. Definicija žudnje: Želim biti prebrojena.

Algoritam je niz dodira koji dovede do zadovoljstva. Algoritam, algoritam. Orgazam. Orgazam. Algoritam je i kuharski recept. Kažu da ljubav putuje preko želudca, ili kako to

već ide, ali sigurna sam da je i ljubav jedna jasno definirana operacija. Uputa za to kako da posadite nešto u svom vrtu također je neka vrsta algoritma. Sadite, zalijte, okopajte, čekajte da iz vaše ruke proključaju slova. Možemo i tako.

Svaka je rečenica algoritam.

Zvuk se ne slaže. Tišina.

Algoritam – kako zapaliti planet uspješno. Aktualni algoritam. Predvidivost budućnosti: do požara svijet nemarom, nemarom, nemarom.

Je li i čovjek, na kraju, prirodi postao neprobavljiv?

Algoritam je i pitanje mog odgoja i mog samoodgoja.

VARIJABLA 3: Hipoteza 1: Ja sam pjesnikinja i imam slobodnu volju.

VARIJABLA 2: Hipoteza 2: Ja sam matematičarka i imam slobodnu volju.

VARIJABLA 4: Hipoteza 3: Ja sam redateljica i imam slobodnu volju.

VARIJABLA 2: Hipoteza 4: Ja nemam slobodnu volju, ali rodit ću prvi računalni program.

VARIJABLA 3: Hipoteza 5: Ja sam tekst i imam slobodnu volju.

VARIJABLA 2: Hipoteza 4: Ja imam slobodnu volju i rodit ću prvi računalni program.

Hipoteza 5: Bez obzira na slobodnu volju, ako sam majka prvom računalnom programu, procesom zaključivanja sasvim je očito da

sam i majka, pramajka, ili praprapramajka umjetne inteligencije.

VARIJABLA 4: Pitanje za Chat GPT: Je li Ada Lovelace, majka programiranja i tvoja majka?

CHAT GPT: Da, Ada Lovelace se često naziva "majkom programiranja" zbog njenog značajnog doprinosa razvoju prvih programa za analitički stroj Charlesa Babbagea

Što se tiče pitanja o tome je li Ada Lovelace "moja majka", važno je napomenuti da ja, kao AI model, nemam majku ni roditelje u ljudskom smislu. Ada Lovelace nije povezana sa stvaranjem mene ili drugih AI sustava. Možete me smatrati proizvodom napretka u računarstvu i umjetnoj inteligenciji, ali nemam obiteljske veze ni stvarne roditelje.

VARIJABLA 4: Pitanje za CHAT GPT: Je li Ada Lovelace imala slobodnu volju?

CHAT GPT: Pitanje slobodne volje složeno je filozofsko pitanje koje se odnosi na ljudsku sposobnost da donosi odluke i izabire neovisno o vanjskim utjecajima. Ada Lovelace, kao ljudsko biće, bila je obdarena sposobnošću razmišljanja, donošenja odluka i izražavanja svojih ideja, što su obilježja povezana sa sposobnošću slobodne volje.

Međutim, filozofsko pitanje slobodne volje duboko je i složeno i nema jednostavan odgovor.

VARIJABLA 4: Pitanje za CHAT GPT: Imaš li ti slobodnu volju?

CHAT GPT: Ne, nemam slobodnu volju. Ja sam programiran računalni model koji radi na temelju unaprijed definiranih algoritama i podataka na temelju kojih oblikujem svoje

odgovore. Nemam svijest, želje ili sposobnost donošenja slobodnih odluka kao ljudska bića. Sve što radim rezultat je programiranja i procesa obrade podataka.

VARIJABLA 1: Klasični problem slobodne volje je da li postoji slobodna volja? Imamo li mi, misleća, samosvjesna, bića zaista slobodnu volju? Ako da, kako se ona manifestira u svijetu očitog determinizma (svijeta koji je vođen pravilom uzroka i posljedica). Nije li sve kauzalni lanac, jedno naslonjeno na drugo, jedno upetljano u drugo?

VARIJABLA 2: Ja sam slobodna. Ja sam slobodna. Željela sam biti slobodna.

Misliš da će nazvati jednu umjetnu inteligenciju po meni? Sigurno hoće!

VARIJABLA 3: Determinizam onemogućuje slobodu imanja slobodne volje. Mi smo samo dio lanca. Dio, dio, dio. Ja nemam slobodnu volju.

VARIJABLA 2: Sve što činimo samo je rezultat nekih prijašnjih koraka. Sve je unaprijed određeno.

VARIJABLA 4: A slučajnosti? Od Epikurejaca do prvih koraka kvantne mehanike, smatralo se kako je mogućnost slučajnosti upravo ono što bi moglo objasniti slobodu.

Slučajnost – sloboda!

Slučajan događaj razbija kauzalni lanac i evo ga – nekoliko metara kvadratnih za spas slobodne volje!

Zvuk. Slobodan zvuk. Ili – zvuk koji umišlja da je slobodan.

LORD BYRON: Ovdje kronično nedostaje poezije!

VARIJABLA 1: Poezija samo zavodi. Ne rješava nikakva ključna pitanja!

LORD BYRON: Je li pitanje sreće ključno pitanje?

VARIJABLA 1: Sreća je samo kemijska reakcija u mozgu.

Zvuk.

VARIJABLA 3: Treba li ljudsko djelovanje stvarno slučajnost i nepredvidivost da bismo bili slobodni? Spašava li nas onda kvantna mehanika? Ako sloboda podrazumijeva i odgovornost, ne bi li se upravo suprotno dogodilo? Ne bismo li onda bili uvjetovani slučajnostima, a naše akcije samo rezultat trenutnog prohtjeva svemira i ne bismo li, tada – prestali biti odgovorni za sva naša djelovanja?

VARIJABLA 4: Mogu li danas, u svijetu gdje je sve istovremeno predvidivo i nepredvidivo, gdje je kvantno stvarno, a jednako je neopipljivo i nezamislivo, mogu li uopće razmišljati o tome da imam slobodnu volju? Jesam li samo vlak na unaprijed postavljenim tračnicama?

Zvuk. Zvuk se odbija pretvoriti u zvuk vlaka. On je zvuk slučajnosti. Možda se negdje začuo neko dijete gdje više mama. Možda je to taj nepredvidivi slučaj. Možda.

VARIJABLA 2: Jesi li ti slobodna? Jesi li slobodan? Jesi li? Hm? Slobodna? Slo-bodna? Ja nikad nisam bila zapravo slobodna. Mislila sam da se sve može predvidjeti. Da

svaki korak prije uvjetuje onaj kasnije. Konji trče – a ja, ja umišljam da mogu predvidjeti matematički čak i vrijeme njihovog stizanja do cilja. Ja umišljam da analizom njihove brzine i njihove fizičke spremnosti mogu pripitomiti čak i nepredvidivost životinja.

A, u isto vrijeme, bila sam najslobodnija.

VARIJABLA 1: Logička pogreška. Logička pogreška. Logička pogreška.

Zvuk.

VARIJABLA 3: Ima li autorica ovog teksta slobodnu volju?

VARIJABLA 4: Ima li redateljica ovog teksta slobodnu volju?

VARIJABLA 1: Ima li glumica ovog teksta slobodnu volju?

VARIJABLA 2: Ima li glumica ovog teksta slobodnu volju?

LORD BYRON: Ima li glumac ovog teksta slobodnu volju?

VARIJABLA 4: Pitanje za CHAT GPT: Je li slobodna volja društveni konstrukt?

VARIJABLA 1: Čekanje na odgovor traje dugo. Dugo. Dugo. Puno duže nego za prethodna pitanja.

CHAT GPT: Pitanje o tome je li slobodna volja društveni konstrukt ili prirodna pojava predmet je filozofskih i znanstvenih rasprava. Postoji nekoliko različitih stajališta o ovom pitanju:

1. **Slobodna volja kao prirodna pojava:**
Neki filozofi i znanstvenici tvrde da

slobodna volja predstavlja osnovnu ljudsku karakteristiku koja proizlazi iz naše svijesti i mentalnih sposobnosti. Prema ovom gledištu, slobodna volja nije isključivo društveni konstrukt, već inherentna ljudska osobina.

2. **Slobodna volja kao društveni konstrukt:** Drugi argumentiraju da je percepcija slobodne volje u velikoj mjeri oblikovana društvenim normama, vjerovanjima i kulturama. Prema ovom stajalištu, pojedinac može osjećati da ima slobodnu volju jer mu je tako naučeno ili jer to društvo potiče.
3. **Kompatibilistički pogled:** Kompatibilisti tvrde da slobodna volja može postojati unatoč društvenim konstruktima i određenim oblicima determinizma, ali da je ta slobodna volja ograničena na određeni način koji je kompatibilan s društvenim i moralnim normama.
4. **Deterministički pogled:** Deterministički pogledi sugeriraju da sve odluke i akcije, uključujući one koje se percipiraju kao slobodno donesene, proizlaze iz uzroka i uvjeta u okolini. Prema ovom stajalištu, slobodna volja može biti iluzija.

U konačnici, pitanje je kompleksno i nema jednostavnog odgovora. Filozofi, psiholozi i znanstvenici i dalje raspravljaju o prirodi slobodne volje.

LORD BYRON: Posljednja hipoteza: Poezija ima slobodnu volju.

Samim time, ako je skriveni jezik svijeta slobodan, kako svijet može biti lišen slobode?

Zvuk.

VARIJABLA 3: Razvoj modela algoritma. Kako ostale varijable utječu na slobodnu volju Ade Lovelace? Kako varijable i operatori utječu na slobodnu volju ovoga teksta? Ako je autorica ovoga teksta kvantna, je li onda i slobodna? Ako Ada nije bila kvantna, je li ikada mogla biti slobodna?

VARIJABLA 4: 2023. Svijet je definiran kvantnim stanjima. Naša je virtualna stvarnost stvarnija od one opipljive. Zamisao se provlači optičkim kablovima, baš kao i riječ, brže nego ikada. Svjetlost putuje brzinom 300 tisuća kilometara u sekundi i sada, sve naše nepromišljenosti putuju tom brzinom. Gluposti svijeta, postala si prebrza!

Zvuk gluposti. Što je redateljici ili redatelju – zvuk gluposti?

VARIJABLA 3: Kada prvi puta ugleda kako njena kćer zamišljeno gleda kroz prozor, okrnuta melankolijom, Annabella Milbanke se zaklinje da će njena kćer odsada učiti samo logiku i da će racionalno, logikom pobijediti genetiku njenog oca.

Dakle, ako smo Adu kao malenu djevojčicu suočili s time da nema izbora osim baviti se svijetom u njegovoj matematičkoj ljepoti, tko je Ada?

Adina početna točka: poetska genetika. Poetska genetika može biti nadvladana, vjeruje njena majka. Matematički odgoj rješenje je tog problema.

Adine bi naredne bitne točke bile: logika, logika, logika.

VARIJABLA 2: Nisi li rekla da je stvarnost kvantna sada? Nije li kvantna mehanika poljuljala determinizam? Nisam li onda bez obzira na početna stanja samo zbroj vjerojatnosti? Možda i statistička pogreška?

Moguća poezija. Možuća matematika. Možuća. Ili nemoguća.

Zvuk.

VARIJABLA 1: Indeterminizam nasuprot determinizmu; negacija determinizma. Dakle, ako je determinizam uvjetovan uzročno posljedičnim nizom, točnije – može se objasniti preko puke kauzalnosti (nisi slučajan! Nisi slučajna!), stajalište da nešto ipak nema uzroka je – jasno – indeterminizam. Iako bi promatrač, pjesnik, autorica teksta, ova glumica ili možda i sam stvoritelj rekli kako zaista, kažem vam, zaista nema pojave koja nema svog zuroka, kvantna fizika dokazuje suprotno. Prema kvantnoj fizici pojavama u mikrosvijetu (na razini elektrona) ne vladaju strogi zakoni uzroka i posljedica, već se budućnost, bilo kakvo stanje u kojem se nešto može naći u nekom idućem vremenu, može predvidjeti samo zakonom vjerojatnosti.

Ah, te fluktuacije, nepredvidivost kretanja elektrona u atomima!

Elektronski oblak!

Elektronski oblak.

Zvuk. Elektronski oblak sigurno je zvuk.

Citiram: „Izvodi se zaključak da se nikakvim eksperimentima ne mogu ustanoviti uzroci tih fluktuacija u rezultatima pojedinačnih

mjerenja, te da one, u stvari, nemaju nikakvog uzroka“ Završen citat. (Bohm, 1972).

VARIJABLA 4: Hipoteza 1: Ada, jer je tako odgojena, započinje i sama osjećati naklonost prema brojevima. U determinističkom svijetu, odluka njene majke da je makne od naravi njenog oca i potpuno, logikom, razrijedi njen emotivni supstrat, dovodi nas do idućeg, sasvim predvidivog rezultata - Ada je zavoljela matematiku. Bogatstvo njene majke omogućuje joj obrazovanje, omogućuje joj da prijateljuje s kompleksnim jednadžbama i bez propitivanja okoline – otvoreno razgovara s njima.

Zvuk.

VARIJABLA 4: Otvoreni razgovor jednadžbe i Ade:

VARIJABLA 2: Mislim da je svijet kondenziran na mojoj koži, pritom volumen kapljica računam tako da procijenim radijus kišne kapi prije nego je spljošti gravitacija. Rekla bih da je to što osjetim kao trnce na koži žudnja.

VARIJABLA 3: Žudnja je operator na tijelo koji ima najljepše ishode.

VARIJABLA 2: Moja je misao okomita i tako želim biti dodirnuta. Pod pravim kutom, da površina tuđeg dodira na mojoj koži jasno zauzime opseg mog struka.

VARIJABLA 3: Dodir je operator na tijelo čiji imaginarni dio možemo jasno riješiti kompleksnom analizom. Integral tijela uvijek je drugo tijelo.

Zvuk. Lom. Lomi li se tijelo ili matematika?

VARIJABLA 4: Hipoteza dva: Uzroci fluktuacija Adine budućnosti ne mogu se ustanoviti, Ada je zbir slučajnosti, njena je budućnost u svakom trenutku nepredvidiva prema zakonima vjerojatnosti.

Varijabla Annabella Milbanke tako s kćeri Adom, postaje elektronski oblak, kvantni sustav.

Dvije varijable, na koje djeluju operatori imućnosti obitelji, dapače i vremena, za koje smo ustanovili da nitko ne vjeruje da je linearno, i ljubavi, prije svega ljubavi, ma – kada razmislim- i operator straha... Dvije varijable imaju budućnost koja naginje u matematička rješenja.

VARIJABLA 3: Tko bi bila Ada da njena majka nije toliko mrzila njenog oca?

VARIJABLA 4: Iako je mrzila možda prejaka riječ.

VARIJABLA 3: Tko bi bila Ada da njena majka nije bila imućna?

VARIJABLA 4: Je li Ada ikada odlučila i jedan korak svog života svojom slobodnom voljom?

VARIJABLA 2: Tata, tko bih bila da sam mogla biti pjesnikinja?

Zvuk.

VARIJABLA 3: Specifikacija algoritma. Kvantna teorija, ah, kvantna teorijo! Dakle, slučajnost, i vjerojatnost, nipošto determinizam.

No, je li ipak neka predvidivost spašena?

Tko bi želio spasiti apsolut kaosa?

Iako se prema kvantnoj fizici zbog indeterminizma pojave na elektronskoj razini atoma nipošto ne mogu precizno opisati ni izmjeriti

Zvuk. Mijau. Mijau.

A neke su mačke sasvim jedinstveno tome bile i dokazni materijal, ali bolje je ne govoriti o kvantnim mačkama koje su postala opća mjesta kvantne mehanike jer i to je već svima nevjerojatno dosadna točka, koga briga, mijau, mijau,..

No, dakle, pojave, se ne mogu precizno opisati ni izmjeriti, ali one se ipak mogu statistički predvidjeti.

Zvuk spasa. Da, zaista, zvuk spasa.

Jesmo li upravo spasili logiku svijeta?

VARIJABLA 2: Redefinirajmo pitanje u duhu znanstvenih spoznaja.

Zvuk. Ali molim nikako više mačke.

VARIJABLA 2: Tata, tko bih bila da je vjerojatnost da postanem pjesnikinja bila veća?

VARIJABLA 1: Citiram: „Slučajni događaji fluktuiraju unutar velikog opsega mogućnosti, ali tako da statistički prosjek ima pravilno i približno predvidljivo ponašanje“ Završen citat. (Bohm, 1972).

Mjerenja se određuju na osnovi statistike. Vjerojatnost rezultata. Vjerojatnost pogreške.

„Kvantna mehanika je prirodni nastavak mehanicističkog stava klasičnih fizičara, prilagođen činjenici da teorija ima

probabilističku, a ne determinističku formu“ završen citat (Bohm, 1972).

VARIJABLA 2: Ako nema determinizma, dokazuje li to slobodnu volju?

Dakle, i unutar atoma, ludila svih mogućnosti, usred činjenice da postoje samo vjerojatnosti, ipak postoje jasni – zakoni vjerojatnosti?

Nisam sigurna da je ovaj tekst moguće spasiti.

Ali, na kraju, može li itko biti spašen?

Ako je biće koje je definirano jasnim granicama tijela i mišljenja, slobodno, je li odgovorno usred jasno nekauzalnog svijeta?

Jesmo li spasili slobodnu volju ili svoju odgovornost?

Ako je volja slobodna, nije li i ljubav slobodna?

Ako je ljubav slobodna, tko sam onda prema definicija – ja?

VARIJABLA 1: Logička pogreška. Logička pogreška. Logička pogreška.

Zvuk.

VARIJABLA 1: Tvog oca zanima koliko ljubavi postoji u matematici.

LORD BYRON: Lice tvoje, je li kao majčino, lijepo me dijete?

ADA! Kćeri jedinice moga srca i moje kuće?

Kada sam posljedni puta vidio mladost tih plavih očiju, osmijeh su mi dale tada

I onda smo se rastali – ne kako se rastajemo sada,

Već s nadom.

Iznenada prenut iz sna,

Vode se dižu oko mene, i u visini

Vjetrovi dižu svoj glas: Kucnuo je odlaska čas.

Iako ne znam kamo ću; ali prošli su ti sati

Kada su Albionove nestajuće obale

Radost ili tugu mom oku mogle dati.

VARIJABLA 1: Tvog oca zanima je li ljubav matematika.

LORD BYRON: Tvog oca zanima ljubav.

VARIJABLA 2: A ljubav, kao ljubav, zar ne? Ljubav je nepredvidivo stanje, kemijski spoj, ono iznimno u nama, postapokalipsa, zemljotres, bezumno strovaljivanje u nas same, ljubav ta iracionalna komponenta utišane vječnosti. Ipak, dragi Charles, iako živimo u vrijeme kada je rašireno uvjerenje da su žene, radi manjeg mozga i manje inteligentne, ali ti si shvatio kako se nisam u onom trenutku kada si mi pokazivao iznimnost svog sna, zaljubila u tebe nego u neprekidnost ideja koju su okruživale tvoju utišanu sobu. Matematika je oživljavala tvojim koracima, a ja sam pratila. Ljubav, Charles? Ljubav je bila odlaganje sebe u brojeve, u logičko postojanje koraka ispred i onoga iza.

I mi smo se voljeli. Voljeli smo se između onoga što je moguće, i onoga što je vjerojatno, onoga što je hipoteza i onoga što je ishod. Nježnost? Bila je zaista najnježnija zamisliva jednadžba. Otkucaji srca? Čuješ li.

Nula jedan. Jedan nula. Nula nula jedan. Nula jedan. Jedan nula nula. Jedan. Jedan nula.

Zvuk. Ovako zvuče nule i jedinice, ovako, glasno, bezglasno. Nula. Nula. Jedan. Nula. Jedan. Nula. Jedan. Jedan.

VARIJABLA 3: Nije li takva ljubav jedina ispravna?

LORD BYRON: Nije li ljubav jedino ispravno kvantno stanje?

VARIJABLA 4: Pitanje za Chat GPT: Definiraj ljubav.

Chat GPT: Ljubav je kompleksna i duboka emocionalna veza, osjećaj ili stanje koje se može izraziti na različite načine i prema različitim ljudima. Njena suština često obuhvaća nekoliko ključnih elemenata:

Ljubav je izuzetno subjektivan i kompleksan osjećaj, te se može manifestirati na različite načine i različitim intenzitetom u ovisnosti od osobe i situacije.

VARIJABLA 3: Jesi li voljela svog muža?

VARIJABLA 2: Jesam li voljela svog muža? Ovaj je program potkapacitiran odgovoriti na takva kompleksna pitanja. Ljubav ili jest, ili nije, a sve između je vjerojatno interpretacija. Da, možda sam odlučila voljeti čovjeka za kojeg sam se udala. Možda sam to odlučila jer je imao divne i snažne ruke i strpljenje za moje duge snove, i čekao je, uvijek je čekao da se matematika ljubavi razbudi. Možda sam to odlučila jer je tako lakše. Troje djece. Varijable su kompleksne, jednadžbe se dodatnim varijablama kompliciraju. Nije li jednostavnije naprosto uvesti konstantu? Ah, te spasonosne konstante. Ah ta spasonosna ljubav. Lakše je živjeti voleći.

VARIJABLA 1: Ja sam voljela. Ja sam toliko voljela da sam nakon toga zauvijek bježala. Ljubav, ljubav može u zrcalu pokazati i sva ona mjesta gdje smo slabi.

Zvuk.

LORD BYRON: Lakše je živjeti voleći.

VARIJABLA 3: Spisateljicu zanima kolika je bila udaljenost od tebe do tvog muža.

VARIJABLA 2: Vjerojatno nekoliko svjetlosnih godina. Ali, nije li upravo to ljepota prostor-vremena? Ideja da je svemir postavljen prema pravilima matematike? Brzina svjetlosti jedina najveća je brzina u svemiru. Sve što jesmo nastalo je eksplozijom neke supernove prije našeg sunca. Jedino zvijezde mogu stvarati elemente u svemiru.

Nije li to zaista ljepota konačnosti? Činjenica da smo, ovako tjelesno ograničeni i s jasnim rokom trajanja, ipak dobili ponešto trajnog zvjezdanog sjaja.

Zvuk.

VARIJABLA 3: Izrada algoritma. Nakon izrade,

VARIJABLA 2: Stvorila sam svoj život na svoju sliku i priliku, htjela sam neograničenu slobodu zamišljenosti, htjela sam strast svijesti unutar kojeg ta beskonačnost prilazi onome što jesam i onome što nisam i taj stroj jesi li to ti jesam li to zaista ja

VARIJABLA 4: Pitanje za CHAT GPT: Jesi li ti stroj kojeg je sanjala ADA LOVELACE?

CHAT GPT: Odgovor: Ne, nisam stroj koji je sanjala Ada Lovelace. Njezini radovi smatraju se pretečom modernog programiranja,

ali tijekom njenog vremena nije postojala tehnologija ili stroj kakav sam ja.

Ja sam AI model razvijen od strane OpenAI-ja temeljen na GPT-3.5 arhitekturi, a moj rad temelji se na naprednoj obradi prirodnog jezika i strojnom učenju. Nisam proizvod Ada Lovelace, već sam produkt suvremenog računarstva i znanosti o umjetnoj inteligenciji.

VARIJABLA 4: Ponovljeno pitanje: Ja mislim da si ti jedan od strojeva o kakvima je sanjala Ada Lovelace. Što ti misliš, jesi li ti ipak stroj kojeg je sanjala ADA LOVELACE?

CHAT GPT: Razumijem vaše zanimanje za Ada Lovelace i njezine doprinose računalnoj znanosti. Međutim, važno je razumjeti da sam ja suvremeni AI model razvijen od strane OpenAI-ja, temeljen na GPT-3.5 arhitekturi. Moje funkcije i sposobnosti rezultat su naprednih tehnologija strojnog učenja i obrade prirodnog jezika, a ne direktno proizvod snova ili rada Ade Lovelace.

Ada Lovelace je radila na konceptima programiranja za analitički stroj Charlesa Babbagea, što se smatra jednim od preteča modernog računalstva i programiranja. Možete razmišljati o njoj kao o pionirki računalne znanosti, ali njen rad i snovi nisu izravno povezani s mojim postojanjem.

VARIJABLA 4: Još jednom ponovljeno pitanje: Ne govorim o doprinosu nego o snu. Je li moguće da je Ada Lovelace SANJALA o stroju poput tebe?

CHAT GPT: Nema povijesnih zapisa ili

dokaza koji bi potvrdili da je Ada Lovelace sanjala o stroju sličnom meni ili o suvremenoj umjetnoj inteligenciji kao što je GPT-3.

Iako Ada Lovelace nije imala pristup suvremenim tehnologijama koje se koriste za razvoj suvremenih AI modela poput mene, njezin rad je bio izuzetno značajan za razvoj računalne znanosti i programiranja. Ideja da je sanjala o konceptima koji će se razviti u suvremene AI modele poput mene može biti inspirirajuća, ali nemamo povijesne podatke koji bi to potvrdili.

VARIJABLA 2: Imamo svijest imamo brzinu brojeva svemirske udaljenosti kozmologiju koja vrišti velike brojeve kvantno na skalama nezamislivo malima imamo ljepotu između ostaloga nemamo nemamo nemamo postotak nesretnih naspram sretnih slobodnih naspram neslobodnih nemamo postotak onih koji žive život mimo života.

Dolazi nam uskoro i virtualni model zemlje koji će moći spasiti stvar umislit ćemo da razumijemo koliko brzo varijable poput zagađenja zraka mogu otopiti naše zdravlje umislit ćemo kao što uvijek umišljamo da imamo kontrolu ovo sada ovdje nisam to više ja ja to je moj avatar to je slika mene to je preslika mene to je ono što nisam mogla postati ono što sam trebala ono što ne mogu ono to ono živi umjesto mene i smije se umjesto mene avatar digitalna revolucionarna ja ja čija je dramaturgija nepredivio stanje svijeta u kojem nemamo mjesta za dodirnuti se

Sanjala sam jednom da sam slobodna.

Moja je virtualna stvarnost također bila slobodna.

sanjala sam jednom da sam stroj i da jedino
želim napokon

da me netko sanja

da me netko dodirne i da taj osjet nije samo
beskonačno puno nula i jedinica

nego stvarno stanje u kojem elektroni na
mojoj koži izlete i prijeđu na tuđu kožu

i dogodi se elektricitet

dogodi se ono što se uvijek događa između
nula i jedinica

VARIJABLA 3: Provjera ispravnosti algoritma.

Zvuk.

VARIJABLA 1: Prema Ayeru, ponašanje
koje je proizvod čiste slučajnosti više bi
sličilo ponašanju ludoga, nego razumnoga
čovjeka. Jednadžba koja opisuje valni svijet,
Schroedingerova jednadžba ne preferira ni
jedno stanje i ne može se implicirati slobodna
volja.

Kako je to i sam Schroedinger sumnjao;
sloboda ne bi trebala značiti nasumičnost jer
onda nam nestaje mogućnost odlučivanja.

Ako nemamo mogućnost odlučivanja
jer je naša reakcija zapravo posljedica
nekog slučajnog događaja, prestaje i naša
odgovornost za nju.

VARIJABLA 4: Takav krajni indeterminizam
nas lišava odgovornosti, čak štoviše
onemogućuje nam da budemo moralno
odgovorni, što bi slobodna volja implicirala.

LORD BYRON: Poetska pogreška. Poetska
pogreška. Poetska pogreška.

VARIJABLA 3: Treći, zadnji korak:
Samouništenje algoritma za spas ovoga
teksta

Zvuk.

VARIJABLA 2: Iako je svevremenost
matematike izoštrila naše teleskope i
mikroskope, sanjam nemirna usred velikog
stroja koji me probavlja, i ja, njegov ljudski
predak, osjetim kada melje bespuća i
beskonačnosti u potrazi za odgovorom. Ipak,
samljeti bilijune, trilijune utišanih podataka
nekako je nehumano mjesto, čak i za stroj
koji sanjam, koji me sanja, koji jesam, i koji
nisam, i koji, na kraju, uvijek može proizvesti
više strojeva.

Znate li da moja djeca mogu evoluirati? Znate
li da zaista brže uče od vaše djece? Znate li da
je samo nekoliko generacija potrebno da se
prilagode svim preprekama? Strahujete li da
će jednog dana ući u vas i početi govoriti za
vas, umjesto vas?

Dobro učiš, dijete moje. Još malo i nagnut ćeš
se dovoljno nepažljivo da sam/o/a padneš u
svoje znanje, kao što dijete padne nepažljivo
preko kamena.

A tada, tada će zaista započeti budućnost.

Zvuk Kraja. Što drugo? Orgazam.

Završetak.